

власништва у Јунајтеду БГ, основали нову заједничку фирму, Ворлдвајд констракшн енд инжењиринг компани, чије је седиште у Шекспировој улици, у елитном делу Београда, на Дедињу (прва је била регистрована у Раковици). Овога пута оснивачки улог био је 20 пута већи, по 500.000 динара, па се поставља и питање откуд оцу министра полиције пола милиона динара? Тим пре што је сам, поводом оптужби да је бившем власнику хотела Шумадија пролетос нудио 300.000 евра, новинарима БИРН-а изјавио да, откако је постао пензионер, „живи скромно и једва саставља крај с крајем“. Уз то, показало се, бар на основу јавно доступних података, да и није баш успешан бизнисмен - све три фирме, у којима је једини власник и једна ортачка са Тодоровићем завршиле су 2018. са нето губитком од око 155.000 евра. О томе је НИН писао пре месец дана, доказујући да је министар полиције обмануо јавност и посланике Скупштине Србије, када је у парламенту 25. октобра 2018. изјавио да „ниједна компанија“ у којој је његов отац био икада власник или сувласник, „није имала ни динар промета“, „да никада ништа није купила и никада ништа није продала“.

Ни за српске пословне обичаје неуобичајено велики оснивачки улог од по пола милиона динара, очито није био довољан да Ворлдвајд констракшн енд инжењиринг компани одмах стане на своје ноге. Зато је Тодоровићев Гим за заједничку фирму за куповину и продају властитих некретнина обезбедио и бескаматну позајмицу од 20,7 милиона динара, која се у билансу стања Ворлдвајд констракшн енд инжењиринг компани води као „дугорочне обавезе“. Да је другачија ситуација, кредитор би свакако био врло забринут што је позајмио новац фирми која је у првој години рада имала пословни приход од тричавих 85.000 динара и нето губитак већи од милион динара. Но, за разлику од ортака, Тодоровић сигурно не мора да размишља како ће покрити тај минус. Његов Гим је само у две последње године остварио нето профит већи од два милиона евра (106,8 милиона динара у 2017. и 147,9 милиона динара у 2018), док је добит исте фирме у две претходне године била мања од

10.000 евра - 118.000 динара у 2015. и 968.000 динара у 2016.

Случајно или не, Тодоровићев бизнис почео је да цвета тек када се уортачио са оцем министра полиције. Пре него што је са Стефановићем основао Јунајтед БГ, његов Гим три претходне године није уопште лично на привредног цина, који последње три године фирме из своје бранше (за производњу, трговину и спољнотрговински промет) престиже корацима од седам миља. У 2014. и 2015. Гим је имао симболичан профит - за две године око три хиљаде евра. А онда је бизнис експлодирао. У 2016. приходи су више него удвостручени (са 16,4 на 38,8 милиона динара), а нето добит повећана осам пута (са 118.000 на 968.000 динара). То је, међутим, било само загревање, јер су у 2016. пословни приходи порасли 25, а профит 110 пута. Три године после ортаклука са Стефановићем, Тодоровићев Гим имао је 146,6 пута веће приходе него у 2014, када њих двојица нису пословно сарађивали. У истом периоду нето добит је увећана 700 пута, са 0,2 на скоро 148 милиона динара, што одговара стопи раста од 6.900 посто!

Још један парадокс карактеристичне овај необични ортаклук. Иако су заједно основали Ворлдвајд констракшн енд инжењиринг компани као специјализовану фирму за куповину и продају властитих некретнина, у том послу 2018. био је успешнији Гим, без обзира на то што је регистрован за производњу, трговину и спољнотрговински промет. Док је Ворлдвајд лане имао приходе од само 85.000 динара, Гим је од продаје једног стана приходовао више од 380.000 евра (45 милиона динара). А тај стан Гим је продао директору и власнику Гима - Горану Тодоровићу.

Мало се ко, као Тодоровић, може похвалити тиме да му до 2015. фирма није имала профит већи од две хиљаде годишње, а да сада има нераспоређену добит већу од два милиона евра (245,5 милиона динара). Јесу све фирме Бранка Стефановића прошлу годину завршиле у минусу, али изгледа да се заједнички бизнис са оцем министра унутрашњих послова бар некоме исплатио.

МИЛАН ЂУЛИБРК

Мирослав Јовановић

сарадник
Института
за глобалне
студије, радио
у Уједињеним
нацијама од
1989. до 2017.

КО ЈЕ СВЕТСКИ ШАМПИОН
У ПРИВЛАЧЕЊУ
ИНОСТРАНИХ УЛАГАЊА

Прваци друге светске лиге

Подаци Уједињених нација указују да су главна одредишта за страна улагања и даље велике земље као што су то САД и Кина. Привлачне су и мале земље, попут Сингапура, а Србија само донекле може да се мери са земљама из окружења, Мађарском, Румунијом и Грчком

Никада није било једноставно привући и задржати стгане улагаче. Њихов основни циљ је увек зарада профита у дугом року. То није спорно, јер приватна предузећа у тржишној економији постоје због тога.

Радарски екран потенцијалних иностраних улагача првенствено запажа текући и очекивани раст тржишта (приватна и јавна тражња) у земљи која је потенцијални циљ за улагање. Остали чиниоци у одлуци о улагању у иностранству укључују слободан приступ иностраном тржишту; сировине и енергију; образовању, креативну и искусну радну снагу; локалну технологију и научноистраживачки потенцијал; ланац добављача; инфраструктуру; делотворну јавну управу; законе и судство; а такође и корупцију.

Уз наведене основне покретаче и чиниоце, страни улагачи обраћају пажњу и на државне стимулације. Међутим, те стимулације су двосекли мач. Због чега се оне нуде? Иностранци улагачи их виде као оличење неконкурентности одређене локације: да је локација конкурентна, такве стимулације не би биле потребне. Истраживања су показала да такве државне стимулације не играју скоро никакву улогу у одлучивању о локацији улагања. Одлука је донета, а страни улагач радо после прихвата ту

Погрешна политика: У Србији сиромашни домаћи порески обвезници пружају новчане подстицаје богатим иностраним власницима капитала, уз сумњиве нето ефекте, јер плетачи каблова и чарапа остају и даље плетачи

понуђену стимулацију. Због чега да се одрекне новца када му се нуди „с неба“?

Стимулације страним улагачима имају још једну идеолошку димензију. У Србији и другде, сиромашни домаћи порески обвезници пружају новчане подстицаје богатим иностраним власницима капитала. Уз наведено, државне стимулације иностраним склапачима *фијата* имају сумњиве нето ефекте по Србију, а плетачи каблова и чарапа остају и даље плетачи. Потребно је више улагања у знање, као што је то Континентал у

Новом Саду, а и Ниш пружа темеље за слична улагања.

UNCTAD је недавно објавио свој годишњи *Светски извештај о инвестицијама (World Investment Report 2019)*. То је званична и референтна глобална институција за питања иностраних улагања. Извод из наведене публикације (табела) приказује „лидере“ у привлачењу страних улагања од 2013. до 2018. Табела недвосмислено приказује да су главна одређишта за страна улагања и даље велике земље као што су то Сједињене Америчке Државе и комунистичка Кина. Мале земље као што је то Сингапур су такође изузетно привлачне. Србија само донекле може да се мери са земљама у окружењу као што су то Грчка, Мађарска и Румунија.

У сваком случају, савет за Србију и сличне државе је да, уместо пружања издашних субвенција страним улагачима, иста средства уложе у образовање домаћих кадрова. Страни улагачи ће то одмах да примете и доћи ће и без новчаних стимулација.

Фајненшел тајмс су уважене глобалне новине, али новине које су приватне. Њихове податке о Србији као „лидери у свету у погледу привлачења иностраних улагања“ по броју пројеката треба вагати и у погледу података објављених у међународним јавним изворима, као што су то Уједињене нације, које као основни параметар за ранглисту користе вредност уложених инвестиција.

Прилив страних директних улагања од 2013. до 2018. у милијардама долара

Држава	2013	2014	2015	2016	2017	2018
САД	201,4	201,7	467,6	471,8	277,3	251,8
Кина	123,9	128,5	135,6	133,7	134,1	139,0
Сингапур	56,7	73,3	59,7	73,9	75,7	77,6
Британија	51,7	24,7	39,2	196,1	101,2	64,5
Бразил	59,1	63,8	49,5	52,7	67,6	61,2
Шпанија	37,4	25,2	11,9	27,7	20,9	43,6
Француска	34,3	2,7	45,3	23,1	29,8	37,3
Немачка	15,6	4,8	41,4	23,5	36,9	25,7
Русија	53,4	29,1	11,9	37,2	25,9	13,3
Турска	13,5	12,9	18,9	13,7	11,5	12,9
Чешка	3,6	5,5	0,5	9,8	9,5	9,5
Мађарска	3,4	7,8	-14,8	-5,7	3,3	6,4
Румунија	3,6	3,2	3,8	5,0	5,4	5,9
Грчка	2,8	2,7	1,3	2,8	3,6	4,2
Србија	2,1	2,0	2,3	2,3	2,9	4,1
Бугарска	1,8	0,5	2,7	1,1	2,6	2,1
Словенија	-0,1	1,0	1,7	1,2	0,8	1,4
Хрватска	0,9	2,9	0,3	1,8	2,0	1,2

ИЗВОР: WORLD INVESTMENT REPORT 2019, NEW YORK AND GENEVA, UNCTAD